

ARD-2008-10

INSTANS:	Arbeidsretten - Dom.
DATO:	2008-09-01
DOKNR/PUBLISERT:	ARD-2008-10
STIKKORD:	Hovedavtalen mellom KS og blant andre LO og Fagforbundet.
SAMMENDRAG:	Spørsmål om arbeidsgivers plikt til « på et tidligst mulig tidspunkt informere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd ». Hovedavtalen mellom KS og blant andre Landsorganisasjonen i Norge (LO) og Fagforbundet har i del B § 3-4 bestemmelser om plikt til drøfting ved endringer og omstillinger som vil få betydning for arbeidstakerne. Det oppstod tvister om hvorvidt Moss kommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune i to forskjellige saker hadde brutt disse bestemmelsene, slik de sto i hovedavtalen for perioden 2002-2005. Sakene er forent til felles behandling og avgjørelse, men vil i det følgende bli beskrevet og vurdert hver for seg. (Sammendrag ved Lovdata).
SAKSGANG:	Sak nr. 4/2007 og sak nr. 5/2007, lnr. 17/2008:
PARTER:	Landsorganisasjonen i Norge, med Fagforbundet (advokat Hans Christian Monsen) mot KS (i begge saker), Moss kommune (i sak nr. 4/2007), og Nord-Trøndelag fylkeskommune (i sak nr. 5/2007) (advokat Tor Allstrin).
FORFATTER:	Mehl, Gussgard, Aarbakke, Hågensen, Andersen, Nilsen og Svendsgam.

I Innledning

- (1) Hovedavtalen mellom KS og blant andre Landsorganisasjonen i Norge (LO) og Fagforbundet har i del B § 3-4 bestemmelser om plikt til drøfting ved endringer og omstillinger som vil få betydning for arbeidstakerne. I slike sammenhenger skal arbeidsgiver « på et tidligst mulig tidspunkt informere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd ». Det har oppstått tvister om hvorvidt Moss kommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune i to forskjellige saker har brutt disse bestemmelsene, slik de sto i hovedavtalen for perioden 2002-2005. Sakene er forent til felles behandling og avgjørelse, men vil i det følgende bli beskrevet og vurdert hver for seg.

II Aktuelle bestemmelser i hovedavtalen 2002-2005

- (2) Tvistene er knyttet til hovedavtalen for perioden 1. februar 2002-31. desember 2005 (heretter bare « hovedavtalen »). Hovedavtalens del B, som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder kommunale og fylkeskommunale foretak, har i § 1 innledende bestemmelser om formål, samarbeid og medbestemmelse. Det heter blant annet:

« **§ 1 Formål, samarbeid og medbestemmelse**

§ 1-1. Formål

Hovedavtalen skal innenfor rammen av det lokalpolitiske demokrati bidra - gjennom godt samarbeid, medbestemmelse og medinnflytelse - til en omstillingsdyktig og serviceinnstilt kommunesektor til beste for innbyggerne.

Målet er gjennom utvikling av kommunesektoren å gi tjenester av høy kvalitet, skape trygge

arbeidsplasser med meningsfylt arbeid og et godt arbeidsmiljø. Partene er enige om at godt samarbeid mellom arbeidsgiver og de tilsatte og deres organisasjoner er en forutsetning for å få dette til. Evnen til åpen dialog og vilje fra begge parter vil i stor grad være avgjørende for om man lykkes.

- (3) Hovedavtalens § 3 har bestemmelser om arbeidsgiver og tillitsvalgtes gjensidige rettigheter og plikter. I § 3-4, som begge tvistene knytter seg til, heter det blant annet:

» § 3-4 Arbeidsgivers plikter i forhold til de tillitsvalgte

a) ...

b) Ved endringer og omstillinger i kommunen/fylkeskommunen som vil få betydning for arbeidstakerne, skal arbeidsgiver på et tidligst mulig tidspunkt orientere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd. Arbeidstakernes behov for trygghet skal ivaretas gjennom åpne planprosesser hvor mål og konsekvenser så langt som mulig gjøres kjent. »

III Tariffhistorien

- (4) Hovedavtalens bestemmelser om drøfting m.v. har røtter tilbake til en overenskomst som i desember 1966 ble inngått mellom Norges Byforbund - Norges Herredsforbund (nå KS) og blant andre Norsk Kommuneforbund (NKF, nå Fagforbundet) om « Samarbeidsråd for samarbeidsutvalg i kommuner og kommunale foretak ». Denne overenskomsten ble prolongert flere ganger. På denne tiden hadde ikke KS' forløpere adgang til å inngå tariffavtaler som bandt kommunene. Som vedlegg til overenskomsten fulgte en standardavtale - « Avtale om samarbeidsutvalg » - som kommunene ble anbefalt å benytte lokalt. I standardavtalen het det blant annet:

« § 2.

Arbeidsområde.

1. Samarbeidsutvalget er et rådgivende og opplysende organ. Hovedoppgaven skal være gjennom samarbeid å medvirke til en mest mulig effektiv virksomhet. På dette grunnlag kan utvalget ta opp til behandling, eventuelt etter å ha anmodet om opplysninger:

a) Orienterende og fortrolige meldinger fra kommunen/styret/etaten om de økonomiske forhold, etatens budsjettspørsmål, de midler som kan nyttes, bruken av disse og om forhold av betydning for virksomheten.

Kommunen/styret/etaten skal gi utvalget opplysninger om så vel kortsiktige som langsiktige planer for å gi utvalget høve til å drøfte disse og dermed styrke samarbeidet. Videre skal meldinger om gjennomføringen av planene gis så ofte at utvalget både kan følge med i utviklingen og kan få høve til å drøfte eventuelle nødvendige tiltak. »

- (5) I den nyetablerte hovedavtalen mellom Norske Kommuners Sentralforbund (NKS, nå KS) og blant andre NKF for perioden 1. mai 1978-31. desember 1979 ble den nevnte overenskomsten erstattet med nye bestemmelser om tillitsvalgte. Avtalen inneholdt imidlertid ikke særskilte bestemmelser om drøfting.
- (6) I hovedavtalen for perioden 1. januar 1980-31. desember 1981, som senere ble prolongert til 31. desember 1982, ble det tatt inn et nytt femte ledd i § 3. I NKS' A-rundskriv nr. 8/1980 av 2. juni 1980 het det at bestemmelsen « er ment å skulle bedre de tillitsvalgtes oversikt over den fremtidige utviklingen på arbeidsplassen ». I § 3 femte ledd het det:

« Arbeidsgiveren skal orientere de tillitsvalgte på et tidligst mulig tidspunkt om den virkning som forestående endringer i virksomheten vil få for de ansatte (jfr. Arbeidsmiljøloven). Dette gjelder bl.a. i følgende situasjoner:

1. Driftsendringer som vil medføre endringer i sysselsetting og arbeidsforhold.
2. Ved overflytting av arbeidstakere til annet arbeid eller arbeidssted.

3. Ved utarbeiding av reglement/instruks eller tillegg til eller endring i dette. »

- (7) For perioden 1. juni 1983-31. desember 1985 ble det mellom de nevnte parter inngått « Avtaler om medbestemmelse i kommuner og fylkeskommuner » til erstatning for blant annet den nevnte hovedavtalen. Pkt. 6 inneholdt « Avtale om de tillitsvalgte og virksomhetens gjensidige rettigheter og plikter ». I avtalen het det blant annet:

« **6.3 Arbeidsgiverens plikter i forhold til tillitsvalgte**

- a. Påse at rettigheter og plikter overholdes i henhold til gjeldende tariffavtale.
- b. Arbeidsgiveren skal orientere, drøfte og ta de tillitsvalgte for de aktuelle områder med på råd på et tidligst mulig tidspunkt om de virkninger planlagte/forestående endringer i virksomheten vil få for arbeidstakerne.

Dette gjelder bl.a.:

- Driftsendringer som vil medføre endringer i sysselsettingen og/eller arbeidsforhold.
 - Ved overflytting av arbeidstakere til annet arbeid eller arbeidssted.
 - Ved utarbeiding av reglement/instruks og endringer i disse.
- c. Gi tillitsvalgt melding om nyansettelser innenfor sitt område.
 - d. Meddele nyansatte hvem som er tillitsvalgt.
 - e. Alle henvendelser fra de tillitsvalgte skal det gis svar på så snart som mulig og uten ugrunnet opphold. »

- (8) Den nye hovedavtalen som ble inngått i 1986, tok opp i seg de nevnte bestemmelsene. I tillegg utvidet man listen over hvilke saker som skulle være drøftingsgjenstand. Således het det i pkt. 3.3 følgende:

« **3.3 Arbeidsgiverens plikter i forhold til tillitsvalgte**

- a. Påse at rettigheter og plikter overholdes i henhold til gjeldende tariffavtale.
- b. Arbeidsgiveren skal orientere, drøfte og ta de tillitsvalgte for de aktuelle områder med på råd på et tidligst mulig tidspunkt om de virkninger planlagte/forestående endringer i virksomheten vil få for arbeidstakerne.

Dette gjelder bl.a.:

- *Driftsendringer/omorganiseringer som vil medføre endringer i sysselsettingen og/eller arbeidsforhold.*
 - Ved overflytting av arbeidstakere til annet arbeid eller arbeidssted.
 - Ved utarbeiding av reglement/instruks og endringer i disse.
 - *Ved utarbeiding av arbeidsplaner, jfr. Arbeidsmiljølovens § 48.*
- c. Gi tillitsvalgt *omgående* melding om nyansettelser innenfor sitt område.
 - d. Meddele nyansatte hvem som er tillitsvalgt.
 - e. Alle henvendelser fra de tillitsvalgte skal det gis svar på så snart som mulig og uten ugrunnet opphold. »

- (9) Disse bestemmelsene ble med ubetydelige endringer videreført i hovedavtalen for perioden 1. januar 1990-31. desember 1991, som senere ble prolongert til 31. desember 1993. Under forhandlingene om revisjon av hovedavtalen i november 1991, fremmet LOK (LOs forhandlingssammenslutning i den kommunale sektor) blant annet krav om endringer i pkt. 3.3 bokstav b). Kravet, som ikke ble imøtekommet, lød slik:

« b) Arbeidsgiveren skal drøfte og ta de tillitsvalgte for de aktuelle områder med på råd *allerede fra idéfasen om eventuelle virkninger* som forestående endringer i virksomheten vil få for arbeidstakerne. »

- (10) Under forhandlingene om revisjon av hovedavtalen i november 1993 fremmet forhandlingssammenslutningene på arbeidstakersiden, herunder LOK, blant annet følgende krav om endringer i pkt. 3.3 bokstav b):
- « Arbeidsgiveren plikter å orientere, drøfte og ta de tillitsvalgte for de aktuelle områder med på råd på et tidligst mulig tidspunkt *under saksforberedelsen* i forbindelse med virkninger planlagte/forestående endringer i virksomheten vil få for arbeidstakerne. »
- (11) Kravet ble ikke imøtekommet. I hovedavtalen for perioden 1. januar 1994-31. desember 1995 ble således de bestemmelsene som tidligere sto i pkt. 3.3 bokstavene a) og b) ført videre som § 12-4 bokstavene a) og b).
- (12) I KS' personalhåndbok fra 1994 het det følgende om disse bestemmelsene:
- « Det er viktig å ha klart for seg at man her snakker om drøfting/høring underveis i en beslutningsprosess, dvs. hvor et politisk organ skal fatte en beslutning. Selv om beslutningen naturligvis er underlagt arbeidsgivers styringsrett plikter arbeidsgiveren å orientere og føre drøftinger om forestående endringer av betydning for arbeidstakerne. Slike orienteringer og drøftinger kan skje overfor flere arbeidstakerrepresentanter/tillitsvalgte under ett, og bør skje så tidlig at de ansatte gis mulighet til reell påvirkning. Hva « et tidligst mulig tidspunkt » innebærer, vil måtte vurderes i hvert enkelt konkrete tilfelle. En må foreta en avveining mellom det at de ansatte skal sikres reell påvirkningsmulighet, og på den annen side at en politisk beslutningsprosess ikke må vanskeliggjøres. I budsjettbehandlingssammenheng antas at det er tilstrekkelig å orientere på det tidspunkt rådmannens innstilling foreligger, jf. B-rundskriv nr 47/87.
- Pkt. 3.3 b) første strekpunkt omfatter også omplassering. Det er verdt å understreke at avtalen ikke gir de ansatte forhandlingsrett på de spørsmål som framgår av pkt. 3.3 b). »
- (13) I hovedavtalen for perioden 1. januar 1996-31. desember 1997, som senere ble prolongert frem til 1. februar 2002, ble bestemmelsene i § 12-4 bokstavene a) og b) videreført i § 3-4 bokstavene a) og b) med uendret innhold. Under revisjonsforhandlingene i september 2001 fremmet LOK blant annet et krav som i hovedsak gikk ut på at innledningsordene i den omtvistede bestemmelsen skulle være « Vurderes behov for endringer og omstillinger ... ». Kravet ble ikke imøtekommet.
- (14) I protokoll av 13. mai 1998 mellom KS og NKF i anledning en lokal tvist i Vardø kommune heter det følgende om forståelsen av uttrykket « tidligst mulig tidspunkt »:
- « Partene er enige om følgende:
- Hovedavtalens bestemmelser i § 12-4 b vedrørende begrepet « tidligst mulig tidspunkt » innebærer at arbeidsgiver har en plikt til å informere tillitsvalgte før saker er ferdigbehandlet for vedtak. Ett av hovedformålene med bestemmelsen er at de tillitsvalgte skal gis anledning til å gi tilkjenne sine synspunkter før vedtak fattes.
- I budsjettsaker vil eventuelle personalmessige konsekvenser falle inn under bestemmelsene i § 12-4.
- Dette er likevel ikke til hinder for normal politisk behandling i kommunens politiske organer hvor vedtak kan fattes på bakgrunn av forslag framsatt under møtet. »
- (15) I protokoll av 22. november 2002 fra et møte mellom KS og NKF vedrørende en tvist i Moss kommune heter det blant annet:
- « For øvrig er partene enige om følgende:
1. Drøftelser iht. hovedavtalen del B § 1 og § 3-4 pkt b) skal omfatte reell meningsutveksling basert på den informasjon som er tilgjengelig.
 2. Informasjon og drøftelser skal etter ulike bestemmelser i hovedavtalen skje tidlig i prosessen

fram mot vedtak, jf Del B § 1-4-1 (« så tidlig som mulig ») og § 3-4 (« på et tidligst mulig tidspunkt »). Drøftelser og informasjon skal finne sted før vedtak er truffet.

3. Når en innstilling er basert på et benkeforslag i det innstillende organ, inntreter det drøftelsesplikt og informasjonsplikt, med mindre innstillingens innhold er drøftet tidligere.

4. De tillitsvalgtes medvirkning omfatter også at de skal tas med på råd, og hvor mål og konsekvenser så langt som mulig gjøres kjent jf. § 3-4 pkt. b). »

- (16) Aktuelle bestemmelser i hovedavtalen for perioden 2002-2005 er gjengitt i dommens del I foran.
- (17) I hovedavtalen for perioden 1. januar 2006-31. desember 2009 er det gjort flere endringer i forhold til de aktuelle bestemmelsene, men disse endringene er ikke av betydning for saken.

IV Bakgrunnen for tvisten i sak nr. 4/2005 - Moss kommune

- (18) Den 31. mai 2005 undertegnet rådmannen i Moss kommune innstilling overfor Helse- og sosialutvalget med forslag om « Pleie- og omsorgsplan 2005- 2015 » til behandling i utvalgets møte 14. juni 2005. Spørsmålet i saken er om det innebærer brudd på hovedavtalens bestemmelser om drøftingsplikt at innholdet i rådmannens innstilling ikke på forhånd var drøftet med de tillitsvalgte.

- (19) Om bakgrunnen for saken heter det blant annet følgende i rådmannens saksframlegg av 31. mai 2005:

« Konsulentfirmaet AGENDA Utredning og Utvikling AS la frem i juli 2004 en rapport omkring ressursbruken innen pleie- og omsorgstjenestene i kommunen. En av konklusjonene til firmaet var at Moss bruker større ressurser på pleie- og omsorgstjenestene enn mange sammenligbare kommuner. Spesielt gjelder dette innenfor institusjonstjenestene.

Med bakgrunn i rapporten ble det satt ned tre prosjekter. Dels et prosjekt som skal vurdere tildelingskriteriene for pleie- og omsorgstjenestene. Dette arbeidet tar til høsten 2005 og skal være ferdig vinteren 2005/2006. Det andre prosjektet skal vurdere boligstrukturen opp mot tjenestene til personer med psykisk utviklingshemming og andre som mottar tjenester fra hjemmetjenestene. Dette prosjektet starter opp om kort tid som et modellkommuneprosjekt. Det siste prosjektet, som nå avsluttes ved fremleggelse av utkast til pleie- og omsorgsplan, fikk i oppgave å rette fokus mot tjenestesammensetningen. Prosjektet ble benevnt « Omsorgskjeden i Moss ». »

- (20) Høsten 2004 utarbeidet kommunen en prosjektbeskrivelse for prosjektet « Omsorgskjeden i Moss ». Prosjektleder var Lasse Frantzen. Det ble nedsatt en arbeidsgruppe med i alt 21 representanter for ulike kommunale etater og institusjoner. I arbeidsgruppen var også Norsk Sykepleierforbund (NSF), Kommunalansattes Fellesorganisasjon (KFO) og Fagforbundet representert, sistnevnte ved den lokale tillitsvalgte Tove Høgby. I prosjektbeskrivelsen het det ellers blant annet:

» **Kort beskrivelse av mandatet:**

- Man skal gjennom prosjektet utforme en omsorgsfilosofi med omsorgskjede for Moss kommune.
- På bakgrunn av anbefalt omsorgsfilosofi og omsorgskjede anbefale nødvendige tiltak for å komme fra dagens driftssituasjon og over til ønsket driftssituasjon. Herunder å vurdere elementene i det foreliggende sykehjemsproduktet.
- Prosjektet skal sammenfattes i en prosjektrapport - « Pleie- og omsorgsplan 2005- 2015 ».

...

Prosjektets fremdriftsplan; angir milepæler og frister for arbeidsmål

Fremdriften knyttes omkring temasamlinger i fire faser:

Fase 1: Oppstart. 2-dagers oppstartsseminar (se eget program) - alternativt 2 dager

Fase 2: Diskusjon. 3 enkelt dager med temabaserte diskusjoner

Fase 3: Konklusjon. 2,5 dags samling for oppsummering og sammenfattende diskusjon opp mot pleie- og omsorgsplanen.

Det tas utgangspunkt i følgende fremdrift:

- 6.-7. januar 2005: 2-dagers oppstartsseminar
- 3. februar 2005: temasamling: målgrupper, omsorgskjeder og tjenesteinnhold
- 10. februar 2005: temasamling: lokalisering av tjenestetilbud
- 11. mars 2005: temasamling: organisering
- 11.-13. april 2005: avslutningsseminar (fase 3)
- 13. april - 1. mai 2005: interne sonderinger og konklusjoner opp mot innhold og tiltak i pleie- og omsorgsplanen.
- Mai/juni 2005: Politisk behandling av « Pleie og omsorgsplan 2005- 2015 ».

(21) I samsvar med fremdriftsplanen holdt arbeidsgruppen temamøter 3. februar og 11. mars, samt avslutningssamling 11.-13. april 2005. Arbeidet i prosjektgruppen var ferdig i midten av april. Gruppen hadde også et møte 28. april 2005. Etter dette brukte rådmannen og administrasjonen tiden frem til 31. mai til å skrive et utkast til pleie- og omsorgsplan og til å foreta økonomiske beregninger knyttet til de ulike alternativer.

(22) Den 13. mai 2005 ble det holdt møte i « Tillitsvalgtforum », hvor Inger Johanne Fjeldbraaten fra kommuneadministrasjonen informerte om blant annet den videre fremdriften i saksbehandlingen. I referatet fra møtet heter det følgende om den aktuelle saken:

« 1. Arbeid med pleie- og omsorgsplan - fremdrift og foreløpig utkast

Inger Johanne Fjeldbraaten orienterte om behandlingen av pleie- og omsorgsplan. Aktuelle parter vil bli orientert i forkant av behandlingen. Eldrerådet mfl. inviteres til eget orienteringsmøte 31. mai 05. Planleggingsgruppen vil bli invitert til eget informasjonsmøte. Det vil deretter bli innkalt til et ekstraordinært møte i Arbeidsmiljøutvalget før bystyrets behandling i juni.

Hilde Torgersen oppfordret til at de hovedtillitsvalgte og verneombudene på aktuelle arbeidsplasser orienteres så raskt som mulig og i forkant av orienteringene til de ansatte. »

(23) I et orienteringsmøte som ble holdt den 31. mai 2005 ble tillitsvalgte og politikere informert om saken. Noe formelt drøftingsmøte med de tillitsvalgte ble imidlertid ikke holdt før rådmannen den 31. mai 2005 avga sin innstilling.

(24) Den 1. juni 2005 fremmet de tre nevnte arbeidstakerorganisasjonene i brev til kommunen krav om tvisteforhandlinger under henvisning til hovedavtalens del B § 3-4 bokstav b). I brevet het det:

« TVISTEFORHANDLINGER

Med dette brevet krever de undertegnede organisasjoner tvisteforhandlinger i medhold av Hovedavtalens del A § 7.1. Det vises til sak til Helse og Sosialutvalg 14.06.05 sak 17/05 ny pleie og omsorgsplan 2005-2015.

Saken og forslaget har ikke vært drøftet i samsvar med Hovedavtalens del B § 3-4 b. Drøftelser, informasjon og rådslag skal skje på et « tidligst mulig tidspunkt » og arbeidstakernes behov for trygghet skal ivaretas. Det stilles også krav om konsekvensutredninger.

Videre vises til de omfattende reglene i Hovedavtalens del B §§ 1.1 - 1.4.1 hvor vi opplever at flere av disse bestemmelsene er tilsidesatt. Vi vil også bemerke og vise til protokoll av 22.11.02 mellom KS og NKF hvor Moss Kommune og Moss Kommunale Forening var parter og saken gjaldt drøftinger på « tidligst mulig tidspunkt ».

De berørte organisasjoner krever at saken sendes ut på høring og at den politiske behandlingen utsettes til fullstendig drøftelser er foretatt og avtaleverket er oppfylt.

Etter som det allerede er tale om tariffstridig unnlatelse av å følge opp drøftingsplikten, krever vi forhandlingsmøte raskets mulig.

Det foreslås onsdag 8. juni kl 09.00. Dersom tidspunktet ikke passer, vennligst ta kontakt umiddelbart. »

- (25) Den 3. juni 2005 ble det holdt møte mellom kommunen og arbeidstakerorganisasjonene. I referatet fra møtet heter det:

« Fagforbundet viste til begjæring om tvisteforhandlinger med hjemmel i HA, del A, § 7-1 fra Fagforbundet, KFO og NSF, og ønsket denne forhandlingen gjennomført i forkant av drøftingene arbeidsgiver hadde innkalt til.

Arbeidsgiver viste til at rådmannen ennå ikke hadde mottatt kravet. Arbeidsgiver anmodet om at drøftingene arbeidsgiver hadde innkalt til ble gjennomført. Arbeidsgiver vil deretter raskt komme tilbake med forslag om tidspunkt for gjennomføring av rettstvistforhandlingene.

Partene gikk deretter over til å drøfte innholdet i forslaget til Pleie- og omsorgsplan for 2005-2015.
»

- (26) Lokalt tvisteforhandlingsmøte mellom kommunen og arbeidstakerorganisasjonene ble holdt 14. juni 2005. I møteprotokollen med vedlegg heter det:

» **Arbeidstakernes påstand:**

Det er brudd på Hovedavtalen at saken ikke ble drøftet før rådmannens innstilling ble utarbeidet.

Arbeidsgivers forslag:

Som hovedregel vil rådmannen drøfte innstillingen til politiske organer før de fremmes. Unntaksvis er partene enige om at rådmannen kan drøfte sakene før de behandles i politiske organer, og eventuelt endre innstilling.

Resultat:

Partene ble ikke enige.

Partenes begrunnelser for sine standpunkter i saken følger protokollen som vedlegg.

...

Organisasjonene hevder:

- Vi er enige i at det har deltatt tillitsvalgte i prosjektgruppa men prosjektgruppa har kun deltatt i arbeidet med strekpunkt 1 i prosjektbeskrivelsen og mandatet
- det har ikke vært møter i prosjektgruppa etter 28. april
- strekpunkt 2 og 3 i mandatet er kun gjennomført av administrasjonen
- de tre alternativene er ikke verken blitt drøftet eller informert om til tillitsvalgte før saken blir sendt ut / går i trykken
- arbeidsgiver fritas ikke for drøftingsplikt etter HA selv om lokale tillitsvalgte deltar i ad hoc grupper.

ARBEIDSGIVERS BEGRUNNELSE:

GENERELT:

Arbeidsgiver synes formuleringene i HA del B, § 3 - 4b om « tidligst mulig tidspunkt » er meget upresist utformet. I kombinasjon med « endringer og omstillinger i kommunen som vil få betydning for arbeidstakerne » blir dette uten avgrensninger selv mot hva en kunne oppfatte som banalt. (I det aktuelle tilfelle er arbeidsgiver fullt og helt enig i at de ansatte har en slik interesse, og at saken skal drøftes). Vi ønsker klarere definisjoner for hvordan disse bestemmelsene er å oppfatte.

DEN AKTUELLE TVIST:

Arbeidsgiver anfører at det, unntaksvis, må være åpning for at drøftingsplikten kan oppstå etter at

rådmannens innstilling til politisk behandling er skrevet, og at drøftinger sluttføres før politisk beslutning. Arbeidsgiver vil være innstilt på at forhold som fremkommer i drøftingene vil kunne føre til at rådmannen endrer sin innstilling.

I den aktuelle sak vises det til at partene gjennom det partssammensatte arbeidet med utarbeiding av planen i det alt vesentlige er enige om pleie- og omsorgsplanens forslag til innretning av tjenestetilbudet. Grunnlaget for innretningen ble lagt i den partssammensatte prosjektgruppas arbeid som avsluttet sitt arbeid ultimo april -05.

Spørsmål om avklaring av økonomiske alternativ, bygningsmessig standard, bruk av eksisterende infrastruktur i kommunen og geografisk plassering av tiltak ble vurdert av rådmannen på overtid før trykkfist for innstilling til politisk behandling, sent dagen før planlagte orienteringsmøter til berørte parter.

Tillitsvalgtapparatet var informert om tidsfrister og plan for informasjon. De ble imøtekommet i forhold til anmodning om at de ble informert før planen ble offentliggjort. Informasjonsrunden ble gjennomført 31.05.05

Rådmannen innkalte arbeidstakerorganisasjonene til drøftinger umiddelbart etterpå. Drøftingene ble gjennomført 03.06.05. Her ble bla rådmannens innstilling i saken, og begrunnelsen for den behandlet. Drøftingene førte til konkret innspill om andre løsninger enn rådmannens innenfor ergoterapi- og fysioterapijenesten. Disse endringsforslagene var kjent fra prosjektgruppas arbeid, som ble sluttført ultimo april -05, og var således kjent av rådmannen før innstilling ble skrevet. For øvrig førte ikke drøftingene til konkrete innspill om drøftinger. Administrasjonen var åpen for ytterligere drøftingsmøter før endelig politisk behandling, og åpnet opp for at innstillingen kunne bli endret dersom det kom innspill som ble vurdert slik at endring var riktig. »

- (27) I møtet den 14. juni 2005 vedtok Helse- og sosialutvalget at saken vedrørende det foreliggende forslaget til « Helse- og omsorgsplan 2005- 2015 » skulle utsettes og at forslaget skulle sendes på høring med frist 1. september 2005. Under høringsbehandlingen mottok kommunen høringsuttalelse fra blant andre Fagforbundet i Moss. Den 13. september 2005 ble det holdt drøftingsmøte om saken mellom kommunen og arbeidstakerorganisasjonene. I et saksframlegg av 27. september 2005 for bystyret fremgår det at rådmannen hadde fremmet forslag til ny helse- og omsorgsplan med enkelte endringer i forhold til det opprinnelige forslaget. Saken ble sluttbehandlet i bystyret den 11. oktober 2005.

- (28) Den 30. november 2005 ble det holdt tvisteforhandlingsmøte mellom KS og Fagforbundet uten at partene kom til enighet. I protokollen fra møtet heter det:

« **KS anførte:** Den konkrete saken i Moss kommune kunne, under andre omstendigheter, ha vært håndtert enda bedre, men KS kan ikke se at kommunen i dette har brutt enigheten om forståelse av denne bestemmelsen slik den framkommer i protokoller fra sentrale forhandlingsmøter, 10/1 1997, 13/5 1998 og 22/11 2002.

Fagforbundet anførte at innholdet i rådmannens innstilling skulle vært drøftet med de tillitsvalgte før den forelå i endelig form den 31/5-05, fordi den tematisk gjaldt endringer og omstillinger av betydning og inneholdt helt nye elementer (strekpunkt 2 og 3 i mandatet) i forhold til prosjektgruppas arbeid med saken. « Så tidlig som mulig », jfr. HA, del B § 3-4, pkt b), må her i hvert fall være før rådmannens innstilling forelå. Heller ikke prosessens « mål og konsekvenser » var gjort kjent for de tillitsvalgte før innstillingen forelå, slik kravet er etter § 3-4, pkt. b), annen setning. »

- (29) LO, med Fagforbundet, brakte saken inn for Arbeidsretten ved stevning av 30. januar 2007. Hovedforhandling ble holdt 20. og 21. november 2007. Det ble gitt forklaringer av én representant for henholdsvis LO, KS og Moss kommune. Tre vitner ble avhørt.

V Bakgrunnen for tvisten i sak nr. 5/2005 - Nord-Trøndelag fylkeskommune

- (30) Frem til 2004 hadde fylkesrevisjonen i Nord-Trøndelag fylkeskommune i alt syv ansatte.

Revisjonen ble utøvet av en revisjonsdirektør, som hørte under kontrollutvalget (KU) i fylkeskommunen. På grunnlag av fylkestingets vedtak av 24. juni 2004 ble fylkesrevisjonen sommeren 2004 splittet opp, ved at revisjonsdelen ble overført til KomRev Trøndelag IKS (interkommunalt selskap), samtidig som det « inntil videre » ble opprettet et eget sekretariat for kontrollutvalget. Den 9. desember 2004 vedtok fylkestinget å be kontrollutvalget om å legge til rette for overføring av sekretariatet til KomSek Trøndelag IKS. Vedtaket, som var resultat av et benkeforslag, medførte at tre arbeidstakere i sekretariatet etter hvert ble overført til ny arbeidsgiver. Spørsmålet i saken er om fylkestingets vedtak innebærer brudd på hovedavtalens bestemmelser om drøftingsplikt. Den konkrete bakgrunnen for saken er i hovedtrekk slik:

- (31) Den 27. juni 2003 behandlet fylkestinget i Nord-Trøndelag spørsmålet om organisering av kommunal revisjon. Det ble truffet slikt vedtak:

« 1. Virksomheten som drives i regi av fylkets kommuner og fylkeskommunen er omfattende og kompleks. Som følge av dette er det avgjørende viktig at kontroll- og revisjonstjenestene har bred kompetanse.

KS Nord-Trøndelag har sammen med kommunene i fylket, vurdert alternative modeller for fremtidig organisering av en felles revisjonsenhet.

Fylkestinget er innstilt på at fylkesrevisjonen inngår i en felles enhet sammen med kommunene, og at denne organiseres med sikte på høyest mulig kompetanse og kostnadseffektivitet, og at denne med fordel kan etableres i samarbeid med annen revisjonsvirksomhet.

2. Fylkestinget ber Kontrollutvalget fremlegge ny sak i tråd med intensjonene i pkt. 1. »

- (32) Saken ble deretter behandlet av kontrollutvalget, som i møte den 30. oktober 2003 traff følgende enstemmige vedtak:

« 1. Kontrollutvalget ønsker fortsatt opprettholdelse av en egen fylkesrevisjon, men med et mer forpliktende og formalisert samarbeid med et nytt IKS for kommunal revisjon i Nord-Trøndelag.

2. Kontrollutvalget ønsker også en videreutvikling av det etablerte revisjonssamarbeidet med Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal fylkesrevisjoner.

3. Kontrollutvalget forutsetter en synliggjøring av at ovennevnte løsning innebærer en økonomisk mergevinst for Nord-Trøndelag fylkeskommune.

4. Fylkesrevisor bes om å utrede saken videre, og framlegge ny sak til kontrollutvalgets januarmøte. »

- (33) På grunnlag av den fortsatte saksbehandling avga kontrollutvalget den 20. april 2004 følgende innstilling til fylkestinget:

« 1. Nord-Trøndelag Fylkeskommune slutter seg til etablering av et interkommunalt selskap (IKS) for fylkeskommunens revisjon, samt etablering av et interkommunalt selskap for sekretariatstjenesten for kontrollutvalgene.

2. De to interkommunale selskaper organiseres i hovedsak slik det er foreslått av KS Nord-Trøndelag i høringsutkast av 15.04.2004.

3. Forutsetningen for Nord-Trøndelag Fylkeskommunes deltakelse i IKS innen revisjon/sekretariatsfunksjonen er at selskapene får tilstrekkelig oppslutning og strukturell handlefrihet til å ivareta en faglig utvikling og effektiv drift, og som gjør selskapet til en attraktiv tilbyder av revisjons- og sekretariatstjenester.

4. Fylkestinget forutsetter at de av fylkesrevisjonens ansatte som omfattes av dette, blir overført til selskapet med alle avtalte og opparbeidede rettigheter, jf. AML kap. XII A.

5. Fylkestinget godkjenner at det inntil videre opprettes et eget sekretariat for kontrollutvalget ledet av en kontrolldirektør med virkning fra 1. juli 2004. Sekretariatet blir formelt underlagt kontrollutvalget som fastsetter arbeidsoppgavene for sekretariatet. »

- (34) Drøftingsmøte mellom kontrollutvalget og arbeidstakerorganisasjonene « ang. omdanning av fylkesrevisjonen til interkommunalt selskap » ble holdt 26. april 2004. I protokollen fra møtet heter det:

« **Protokoll**

1. KU vil fremme forslag om *endring av pkt. 4 i sak til fylkestinget* til: Fylkestinget forutsetter at ansattes rettigheter i henhold til lov og avtaleverk ivaretas.
2. De ansattes organisasjoner mener at arbeidsgiver ikke har overholdt sine forpliktelser i henhold til AML § 73e, HA §§ 1-4-1 og 1-4-2 og 3-4. Vi mener derfor at saken i fylkestinget må utsettes, slik at de ansatte gjennom sine representanter skal ha anledning til å øve innflytelse på beslutningen om virksomhetsoverdragelse.
3. KU henviser til pkt. 2 og mener at disse forhold er tilstrekkelig ivaretatt på sakens nåværende stadium.
4. KU henviser også til vedtak i KU sak 36/2003, og i Administrasjonsutvalget 26.04.02004, sak 3/2004, og innrømmer de ansatte valgrett. KU vil i samråd med fylkesrådet og NTE-styret legge til rette for tilbud om høvelig arbeid for de ansatte i fylkesrevisjonen som benytter seg av valgretten. Det tilligger også arbeidsgiver et ansvar i å sikre de ansattes rettigheter om ansettelse i den nye revisjonsenheten.
5. De ansattes organisasjoner forutsetter at bruk av valgretten i dette tilfelle ikke kan føre til oppsigelser.
6. KU ser på dette som et første innledende drøftingsmøte, og drøftingsmøtene vil fortsette umiddelbart etter Fylkestingets behandling 27.04.2004.
7. I forhold til mulig konkurranseutsetting settes det ned et ad-hoc utvalg i henhold til HA 1-4-2.
8. Partene legger til grunn at spørsmålene i brev av 23.04.04 og 26.04.04 blir avklart i videre drøftinger. »

- (35) Den 27. april 2004 traff fylkestinget følgende vedtak:

- « 1. Nord-Trøndelag fylkeskommune slutter seg til etablering av interkommunale selskaper (IKS) for kommunal revisjon, og etablering av et interkommunalt selskap for sekretariatstjenesten for kontrollutvalgene.
2. De to interkommunale selskaper organiseres i hovedsak slik det er foreslått av KS Nord-Trøndelag i høringsutkast av 15.04.2004.
3. Pkt 3 - 5 utsettes og oversendes kontrollutvalget med anmodning om å foreta en grundig saksbehandling, jfr brev fra organisasjonene datert 23.04.2004 og brev fra advokatene Østeraas, Horseng & Salberg, ANS, datert 26.04.2004. Saken fremmes på nytt senest i juninget 2004. »

- (36) Nytt drøftingsmøte mellom kontrollutvalget og organisasjonene ble holdt 3. mai 2004. I protokollen fra møtet heter det:

« **Protokoll**

Følgende tilleggsopplysninger/utredninger legges ved ny sak til fylkestinget:

1. Sørge for at fylkestinget blir gjort kjent med kostnadmessige konsekvenser av de 3 hovedalternativene i fylkestinget 27.04.04, herunder behov for sekretariatsløsning.
2. Fylkestinget blir gjort kjent med status når det gjelder organisasjonsmessige løsninger i landet for øvrig.
3. Utrede videre EØS-reglens innvirkning på IKS angående konkurranseutsetting.
4. Klarlegge hva overføring av skatterevisjon til riksrevisjon vil bety for bemanningen. »

- (37) I møte den 14. mai 2004 traff kontrollutvalget, med lederens dobbeltstemme, følgende vedtak i sak 30/2004: « Framtidig KU-sekretariat i Nord-Trøndelag fylkeskommune - oppgaver og

bemannings »:

« 1. Kontrollutvalet rår fylkestinget til å oppretta eit eige sekretariat for kontrollutvalet leia av ein kontrolldirektør, og vidareføre ein eigen fylkesrevisjon leia av ein fylkesrevisjonssjef, med verknad frå 1. januar 2005. Sekretariatet og fylkesrevisjonen blir begge formelt underlagt kontrollutvalet, som fastset nærare kva oppgåver sekretariatet og revisjonen skal ivareta.

2. Sekretariatet blir samlokalisert og samordna med fylkesrevisjonen under kontrollutvalets ansvarsområde, med sikte på best muleg utnytting av kompetanse, arbeidsdeling og kostnadseffektivitet. Fylkestinget legg til grunn at sekretariatet får 2 stillingsheimlar.

3. Denne sekretariatsløyisinga blir lagt til grunn for vidare saksførehaving og vedtak i kontrollutval og fylkesting i juni.

4. Dette vedtaket blir lagt til grunn for vidare drøfingar med dei tilsettes organisasjonar. »

(38) Samme dag traff kontrollutvalget dette enstemmige vedtak i sak nr. 31/2004: « Stifting av IKS-er for revisjon og sekretariatsfunksjon - diverse spørsmål »:

« 1. Fylkestinget har slutta seg til etablering av interkommunale selskap for kommunal revisjon og for kontrollutvalssekretariat. Fylkeskommunen vil etter dette vera medeigar i begge interkommunale selskap.

2. På grunnlag av dette vedtaket, og på grunnlag av protokollar frå drøftingsmøte med dei tilsettes organisasjonar, skal leiar i kontrollutvalet greia ut spørsmålet om den framtidige revisjonsordninga til kontrollutvalet og fylkestinget i juni. Det skal sytast for at organisasjonane skal ha innsyn og innverknad på avgjerdene, i tråd med hovudavtale og lovverk.

3. Kontrollutvalet skal i sitt møte i juni koma med tilråding til fylkestinget om val av revisjonsordning for fylkeskommunen. Kontrollutvalet skal òg koma med tilråding om val av sekretariatsløyising.

4. Fylkestinget vel representantar til dei to IKS-a, etter tilråding frå kontrollutvalet og fylkestingets valnemnd. »

(39) Den 25. mai 2004 ble det holdt drøftingsmøte mellom kontrollutvalget og organisasjonene. I protokollen fra møtet heter det blant annet:

« **Protokoll**

...

2. Etter vedtak i KU av 14.05.04 skal sekretariatet bli samordna med fylkesrevisoren under KU's ansvarsområde. Hvis en i møtet 08.06 kommer til et annet standpunkt, må sekretariatsløsning avklares særskilt. Spørsmålet gjelder om sekretariatet skal være fast eller om formuleringa « inntil videre » fortsatt gjelder. »

(40) Den 11. juni 2004 ble det holdt nytt drøftingsmøte mellom de samme parter. I referatet fra møtet heter det:

« **Protokoll**

Begrunnelse for virksomhetsoverdragelse:

Det vises til kapitlet « Begrunnelse for etablering av en fylkesenhet » i prospektet Etablering av et IKS i Nord-Trøndelag. Begrunnelsen er generell og ikke faglig spesifikk for fylkeskommuner.

De ansattes organisasjoner beklager at de av kontrollutvalgets faste medlemmer som utgjør flertallet i denne saken ikke prioriterer drøftingsmøte med de tillitsvalgte.

Det holdes nytt drøftingsmøte 21. juni 2004 i forbindelse med møte i kontrollutvalget. »

(41) I et drøftingsmøte den 21. juni 2004 behandlet de lokale partene spørsmål i tilknytning til bestemmelsene i den tidligere arbeidsmiljølovens § 73 E. Disse spørsmålene er ikke av

betydning for saken.

- (42) I møte den 22. juni 2004 drøftet kontrollutvalget den fremtidige organiseringen av fylkeskommunens kontrollfunksjon og traff følgende vedtak:

« **Kontrollutvalgets innstilling til vedtak:**

1. Fylkestinget godkjenner utkast til samarbeidsavtale og selskapsavtale om revisjonstjenester og legger disse avtaler til grunn for deltakelse i KomRev Trøndelag IKS.

2. Fylkestinget godkjenner også selskapsavtalen for KomSek Trøndelag IKS, men reserverer seg mot første kulepunkt i § 4.

3. Fylkestinget godkjenner at det inntil videre opprettes et eget sekretariat for kontrollutvalget ledet av en kontrolldirektør, med virkning fra 1. juli 2004.

Sekretariatet blir formelt underlagt kontrollutvalget, som fastsetter arbeidsoppgavene for sekretariatet.

4. Fylkesordfører gis fullmakt til å utpeke representanter til representantskapet i de to stiftende IKS-ene. »

- (43) Den 24. juni 2004 traff fylkestinget vedtak i samsvar med kontrollutvalgets innstilling.

- (44) Som nevnt ble Fylkestingets vedtak gjennomført ved at fylkesrevisjonen sommeren 2004 ble splittet opp. Revisjonsdelen ble overført til KomRev Trøndelag IKS. Samtidig ble det « inntil videre » opprettet et eget sekretariat for kontrollutvalget. Dette sekretariatet besto av tre personer; én direktør, én revisor og én kontoransatt.

- (45) Det foreligger ikke opplysninger om at spørsmålet om sekretariatets videre skjebne var gjenstand for ordinær saksbehandling i fylkeskommunale organer høsten 2004. Om dette vises det også til rettens bemerkninger nedenfor.

- (46) I fylkestingets møte den 9. desember 2004 vedrørende « Årsbudsjett og økonomiplan 2005- 08 » fremmet representanten Bjørn Arild Gram, på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet, et benkeforslag om blant annet at fylkestinget skulle be kontrollutvalget « om å tilrettelegge for overføring til KomSek Trøndelag IKS så raskt dette lar seg gjennomføre, senest innen 1. juni 2005 ». Forslaget, som ble vedtatt med 20 mot 14 stemmer, lød i sin helhet slik:

« Fylkestinget viser til vedtak i sak 45/2004, punkt 3:

Fylkestinget godkjenner at det inntil videre opprettes et eget sekretariat for kontrollutvalget ledet av en kontrolldirektør, med virkning fra 1. juli 2004. Sekretariatet blir formelt underlagt kontrollutvalget, som fastsetter arbeidsoppgavene for sekretariatet.

Fylkestinget ber nå kontrollutvalget om å tilrettelegge for overføring til KomSek Trøndelag IKS så raskt dette lar seg gjennomføre, senest innen 1. juni 2005.

Det understrekes at overføringen skal skje innenfor rammene av lov- og avtaleverk. De budsjettendringer som overføringene måtte føre til, forelegges fylkestinget med forslag om eventuelle budsjettendringer. Opprinnelig budsjett for 2004 brukes som grunnlag for fordeling av de samlede utgifter til revisjon og sekretariat. »

- (47) Fylkestingets vedtak ble behandlet av kontrollutvalget i møte den 20. desember 2004. Det ble truffet slikt vedtak:

« 1. Kontrollutvalet tek fylkestingsvedtaket til etterretning

2. Oppfølging av fylkestingets vedtak skjer ved at leiar i kontrollutvalet tek utgreiinga av saka, da kontrolldirektøren kan bli oppfatta som inhabil.

Som grunnlag for utgreinga legges samarbeidsavtalen mellom KomSek og kommunene til grunn.

3. Arbeidsgjevaransvaret for dei tilsette blir overført fylkesrådet innen 1/1-05, med sterk

oppmoding om å finna anna høveleg arbeid (eller andre akseptable ordningar) snarast råd. Arbeidstakarane har med seg dei rettane dei har i høve til verksemdsoverdragning. Kontrollutvalet bed om å bli halde orientert om utviklinga.

4. Kontrollutvalet legg til grunn at utvalet kan nytta dagens sekretariat fram til nytt sekretariat er tilsett. »

- (48) Deretter ble saken behandlet av fylkeskommunens administrasjonsutvalg, som den 22. desember 2004 traff vedtak hvor det blant annet het følgende:

« 1. Administrasjonsutvalget tar Kontrollutvalgets vedtak i sak 76/2004 til etterretning.

...

3. Administrasjonsutvalget forutsetter at FT vedtaket innebærer en rettighet for de ansatte til å bli med over til KomSekTrøndelag, jfr. rettigheter ved virksomhetsoverdragelse, og at det er FT sitt primære ønske at de ansatte benytter denne rettigheten.

4. De ansatte innrømmes en valgrett i tråd med protokoll av 26.04.04 mellom KU og de ansattes organisasjoner. »

- (49) Drøftingsmøte mellom fylkeskommunen og arbeidstakerorganisasjonene ble holdt 7. januar 2005. Protokollen fra møtet lyder i sin helhet slik:

» **PROTOKOLL**

Drøftingsmøte i forbindelse med situasjonen for tidligere ansatte hos Kontrolldirektøren.

Fredag 07.01.05 kl 10.00, møterom B 327.

Til stede:

Fra arbeidsgiver: Ole Tronstad (personal- og organisasjonssjef), Roy Staven

Ansatte: John Tuseth, Brit Asp, Johanne K. Rossebø

Fra fagorganisasjonene: Per Sund (Fagforbundet), Ulf Jarl Hagen (Parat), Erland Roli (KFO), Astri Haugskott Dahl (sekretær)

Tronstad gjennomgikk de vedtak som var fattet av Kontrollutvalget 20.12.04 og Administrasjonsutvalget 22.12.04. De ble informert om arbeidstakers rettigheter ved virksomhetsoverdragelse og en gjennomgang av Aml.Kap XII A.

Partene drøftet konsekvensene ved bruk av valgrett og arbeidstakers rettigheter ved virksomhetsoverdragelse. Det ble understreket fra arbeidsgivers side at Tuseth, Asp og Rossebø har rett til å bli med over i KomSek og med alle opparbeidede rettigheter i behold. Administrasjonsutvalget viser til at fylkestingets primære ønske er at de ansatte benytter rettigheten til å bli med over ved virksomhetsoverdragelsen. KomSek er forpliktet til å invitere til et informasjons- og drøftingsmøte.

Så fremt det ikke forelegges aktuelle arbeidsoppgaver i perioden frem til og med 31.01.05 innvilges Tuseth og Rossebø permisjon med lønn frem til og med nevnte dato.

For Asp så finnes det for tiden arbeidsoppgaver og hun stilles til disposisjon for å utføre kontortekniske oppgaver for kontrollutvalget. Dette gjelder frem til og med 31.01.05.

Videre møter i denne saken vil bli individuelle forhandlinger med den enkelte arbeidstaker.

- (50) Fagforbundet fremmet 11. februar 2005 krav overfor fylkeskommunen om forhandlingsmøte etter hovedavtalens § 7-1. Slikt møte ble holdt 21. februar 2005. I protokollen fra møtet heter det blant annet:

« Forhandlingsmøte ble avholdt etter krav fra fagforbundet datert 11.1.2005 angående vedtak i fylkestinget i sak 69/2004. Kravet er fremmet i medhold av hovedavtalens (HA) § 7-1 angående rettsvister.

Fagforbundet krever at vedtaket i sak 69/2004, pkt 12 « *Fylkestinget ber nå kontrollutvalget om å tilrettelegge for overføring til KomSek Trøndelag IKS så rask dette lar seg gjennomføre, senest innen*

1. juni 2005, » oppheves og behandles på nytt. Fagforbundet hevder at på bakgrunn av at vedtaket ble fremmet som et benkeforslag i Fylkestinget, er det et brudd på HA del B § 3-3 og 3-4.

Fylkesordføreren kan ikke se at det er grunnlag for å ta opp saken på nytt på nåværende tidspunkt.
»

- (51) Tvisteforhandlingsmøte mellom KS og Fagforbundet ble holdt 25. november 2005. I protokollen fra møtet heter det:

« Partene konstaterte at man ikke kom frem til enighet gjennom forhandlingene.

KS er av den oppfatning at det ikke foreligger noen brudd på reglene i Hovedavtalen i den aktuelle sak i Nord-Trøndelag fylkeskommune. Drøftingsplikten er overholdt.

Fagforbundet anførte at benkeforslaget fremmet og vedtatt på fylkestingets møte i desember 2004 var en ny sak, og ikke omfattet av drøftingene i april - juni samme år. Saken innebar nedlegging av fylkesrevisjonens sekretariat og virksomhetsoverdragelse til KomSek Trøndelag IKS - m.a.o. et vedtak av vesentlig betydning for arbeidstakernes arbeidsforhold. Det å treffe dette vedtak uten forhåndsdrøfting med de tillitsvalgte var tariffstridig, jf. HA del B §§ 3-3 og 3-4. »

- (52) LO, med Fagforbundet, brakte saken inn for Arbeidsretten ved stevning av 30. januar 2007. Hovedforhandling ble holdt 20. og 21. november 2007. Det ble gitt forklaringer av én representant for henholdsvis LO, KS og Nord-Trøndelag fylkeskommune. To vitner ble avhørt.

VI Saksøkernes anførsler

- (53) *Landsorganisasjonen i Norge*, med Fagforbundet, har i hovedsak anført:
- (54) Begge saker gjelder forståelsen av hovedavtalen for perioden 2002-2005 del B § 3-4 bokstav b) om drøftingsplikt og spørsmålet om det foreligger tariffbrudd fra arbeidsgivers side. Spørsmålet i begge saker er om det er gjennomført drøftinger i samsvar med bestemmelsen, og ikke virkningene av en eventuell unnlattelse. Tvistene gjelder imidlertid to ulike temaer.

Saksøkerne om sak nr. 4/2007 - Moss kommune

- (55) I tvisten vedrørende Moss kommune er spørsmålet om rådmannen plikter å drøfte alle spørsmål med tillitsvalgte før han avgir innstilling i en sak til politiske organer i kommunen. Partene er enige om at dette er hovedregelen. I det foreliggende tilfellet sluttførte og signerte rådmannen sin innstilling til Helse- og sosialutvalget i saken vedrørende « Pleie- og omsorgsplan 2005- 2015 » den 31. mai 2005, men drøftinger med de tillitsvalgte ble først gjennomført den 3. juni 2005. LO/Fagforbundet gjør gjeldende at denne behandlingsmåten innebærer brudd på plikten etter hovedavtalens del B § 3-4 bokstav b) til å drøfte « på et tidligst mulig tidspunkt ».
- (56) Det er ingen uenighet mellom partene om at kommunens behandling av prosjektet « Pleie- og omsorgsplan 2005- 2015 » gjaldt « endringer og omstillinger i kommunen/fylkeskommunen som vil få betydning for arbeidstakerne », og som derfor omfattes av drøftingsplikten etter § 3-4 bokstav b). Drøftingene i den arbeidsgruppen som ble nedsatt høsten 2005 var konsentrert om det første strekpunktet i mandatet. De to andre strekpunktene ble ikke drøftet i særlig utstrekning. Den som deltok i arbeidsgruppen fra Fagforbundets side, var en lokal tillitsvalgt. Det som skjedde i arbeidsgruppen, kan ikke karakteriseres som drøfting i hovedavtalens

forstand.

- (57) Etter at arbeidsgruppen hadde hatt sitt siste møte, havnet rådmannen havnet i tidsnød i forhold til den fremdriftsplanen som var fastsatt i prosjektbeskrivelsen, og som blant annet forutsatte politisk behandling av saken i månedsskiftet mai/juni 2005. Før rådmannen avga sin innstilling den 31. mai 2005, var det likevel tid til å gjennomføre drøftinger med de tillitsvalgte. Drøftingene ble derfor ikke gjennomført på et tidligst mulig tidspunkt. Det foreligger derfor grunnlag for å konstatere tariffbrudd.
- (58) De drøftingene som ble gjennomført den 3. juni 2005 endrer ikke disse forhold. Reparasjon av det aktuelle elementet i drøftingsplikten i etterhånd er en umulighet. Det beror på tilfeldigheter at behandlingen i Helse- og sosialutvalget den 14. juni 2005 resulterte i utsettelse av saken og endringer i planen.
- (59) I sak nr. 4/2007 har LO, med Fagforbundet, lagt ned slik påstand:
- « Moss kommune har brutt drøftingsplikten i hovedavtalens (2002-2005) del B § 3-4 b ved ikke å drøfte rådmannens forslag til pleie- og omsorgsplan 2005-2015 før den forelå signert den 31.05. 2005. »

Saksøkerne om sak nr. 5/2007 - Nord-Trøndelag fylkeskommune

- (60) Tvisten vedrørende Nord-Trøndelag fylkeskommune gjelder forholdet mellom hovedavtalens bestemmelser om drøftingsplikt og vedtakelse av benkeforslag på besluttende politisk nivå. Spørsmålet i saken er om fylkeskommunen har brutt drøftingsplikten i hovedavtalen del B § 3-4 bokstav b) ved ikke å drøfte overdragelsen av sekretariat til ny arbeidsgiver før vedtak om dette ble truffet i fylkestinget den 9. desember 2004. Det er ingen uenighet om at fylkestingets vedtak gjaldt et tema som var drøftingsgjenstand etter § 3-4 bokstav b).
- (61) Vedtaket gikk ut på at fylkestinget ba kontrollutvalget om « å tilrettelegge for overføring til KomSek Trøndelag IKS så raskt dette lar seg gjennomføre, senest innen 1. juni 2005 ». Dette innebar en virksomhetsoverdragelse fra fylkeskommunen til det interkommunale selskapet og at tre arbeidstakere fikk endret arbeidsgiver. Saken sto ikke på sakskartet for fylkestingets møte den 9. og 10. desember 2004, og det forelå ingen innstilling før møtet.
- (62) LO/Fagforbundet bestrider de saksøktes anførsler om at saken var drøftet med de tillitsvalgte i 2004. Det aktuelle benkeforslaget gjaldt en ny og annen sak enn den som ble drøftet forut for fylkestingets vedtak av 24. juni 2004 om å godkjenne at det « inntil videre » ble opprettet et eget sekretariat for kontrollutvalget. Det som ble utfallet av fylkestingets vedtak av 9. desember 2004, var ikke tema for drøftingene med de tillitsvalgte i mai og juni 2004.
- (63) LO/Fagforbundet bestrider også de saksøktes anførsel om at drøftingsplikten ikke gjelder ved benkeforslag i besluttende organ. Hovedavtalen har ikke noe unntak for benkeforslag. Gjennom hovedavtalens § 3-4 bokstav b) har kommunene påtatt seg en tariffmessig forpliktelse som går ut på at kommunen ikke kan treffe vedtak på grunnlag av benkeforslag i saker som omfattes av drøftingsplikt etter denne bestemmelsen. Det gjøres ikke gjeldende at dette innebærer en innskrenkning i kommunens adgang til å utøve offentlig myndighet. Men om fylkestinget treffer et vedtak i strid med hovedavtalen, er vedtaket tariffstridig.
- (64) Fylkestingets vedtak av 9. desember 2004 må oppfattes som et prinsippvedtak om virksomhetsoverdragelse. Det kan tenkes at det ville være behov for oppfølgende vedtak. Kontrollutvalgets vedtak av 20. desember 2004 og administrasjonsutvalgets vedtak av 22. desember 2004 viser at disse organene oppfattet fylkestingets vedtak som et prinsippvedtak.

Drøftingsmøte med de tillitsvalgte ble holdt først den 7. januar 2005. Dette er klart i strid med bestemmelsen i § 3-4 bokstav b) om at drøfting skal finne sted « på et tidligst mulig tidspunkt ».

(65) I sak nr. 5/2007 har LO, med Fagforbundet, lagt ned denne påstand:

« Nord-Trøndelag fylkeskommune har brutt reglene i hovedavtalens (2002-2005) del B § 3-4 b ved ikke å drøfte overdragelsen av Kontrollutvalgets sekretariat til ny arbeidsgiver før vedtak om dette ble truffet i fylkestinget den 09.12.2004. »

VII De saksøktes anførsler

(66) *KS, Moss kommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune* har i det vesentlige gjort gjeldende:

(67) Felles for de to sakene er at hovedspørsmålet ikke er om drøftinger har vært ført, men om drøftinger har vært ført på « et tidligst mulig tidspunkt », jfr. hovedavtalens del B § 3-4 bokstav b). Bestemmelsen må forstås slik at de tillitsvalgte rent faktisk skal få anledning til å fremme sine synspunkter. Den angir et tidsaspekt som knytter seg til en tidslinje som går fra den dag tanken om en beslutning ble sådd til det treffes endelig vedtak i besluttsende organ. Bestemmelsen er av relativ karakter, og må anvendes konkret i forhold til de underliggende realiteter. Ut fra formålet må den forstås slik at de tillitsvalgte må gis anledning til å drøfte en sak på et trinn hvor det fortsatt er mulig å påvirke resultatet.

De saksøkte om sak nr. 4/2007 - Moss kommune

- (68) Saken vedrørende Moss kommune gjelder et prosjekt som skulle se nærmere på omsorgskjeden i kommunen. Betydningen for de ansatte lå særlig i det forhold at gjennomføringen av en omlegging kunne medføre skifte av arbeidssted. Det bestrides ikke at saken var drøftingsgjenstand etter hovedavtalens § 3-4 bokstav b).
- (69) Arbeidet i den arbeidsgruppen som var nedsatt, var lagt opp temabasert. De saksøkte bestrider saksøkernes anførsel at de to siste strekpunktene i mandatet ikke ble diskutert i arbeidsgruppen. Det som ikke ble diskutert i gruppen, var den fysiske plasseringen av institusjonsplasser. Rådmannen fant ikke å kunne presentere bare ett alternativ i sin innstilling. Det ble derfor presentert ulike forslag i rådmannens innstilling av 31. mai 2005. De tillitsvalgte og politikerne ble informert om saken i orienteringsmøtet samme dag.
- (70) LO/Fagforbundets påstand er utformet slik at arbeidsgiver er forpliktet til å gjennomføre fullstendige drøftinger med de tillitsvalgte før rådmannen avgir sin innstilling til de politiske vedtaksorganene. Arbeidsgiver har i den aktuelle saken gjennomført en prosess hvor de tillitsvalgte har deltatt i selve prosjektarbeidet. Det erkjennes at rådmannen foretok endringer og justeringer i forhold til arbeidsgruppens rapport før saken ble fremmet til politisk behandling. Videre erkjennes det at rådmannen hadde drøftingsplikt før innstillingen ble avgitt, fordi ikke alle elementene i saken var drøftet i arbeidsgruppen.
- (71) Det Arbeidsretten må ta stilling til, er realiteten i saken. Ut fra en samlet vurdering må det være klart at drøftingspliktens minimumsinnhold er oppfylt. Etter at rådmannen den 31. mai hadde avgitt sin innstilling, ble det i Helse- og sosialutvalgets møte den 14. juni 2005 truffet vedtak om å utsette saken og sende den på høring. Dette vedtaket reparerte det forholdet at rådmannen ikke hadde drøftet saken med de tillitsvalgte før innstillingen ble avgitt. Det står uimotsagt at formelt drøftingsmøte ble gjennomført høsten 2005. Referatet fra dette møtet

fulgte saken til besluttende organer.

- (72) De saksøkte gjør på denne bakgrunn prinsipalt gjeldende at Moss kommune oppfylte drøftingsplikten ved det som skjedde i juni 2005. Hovedformålet med drøftingsplikten er at drøfting skal skje i god tid før endelig vedtak treffes i vedtaksorganet, som i dette tilfellet var bystyret. For det tilfelle at Arbeidsretten kommer til at kommunen handlet i strid med hovedavtalens § 3-4 bokstav b) i månedsskiftet mai/juni 2005, anføres det subsidiært at denne feilen er reparert i ettertid.
- (73) I sak nr. 4/2007 har KS og Moss kommune nedlagt denne påstand:
- « KS og Moss kommune frifinnes. »

De saksøkte om sak nr. 5/2007 - Nord-Trøndelag fylkeskommune

- (74) De saksøkte gjør prinsipalt gjeldende at drøftingsplikten etter hovedavtalens § 3-4 bokstav b) ble ivaretatt under den prosessen som skjedde våren 2004. Subsidiært gjøres det gjeldende at bestemmelsen må forstås slik at folkevalgte representanter står fritt til å fremme benkeforslag og få slike forslag vedtatt.
- (75) Det sentrale spørsmålet i denne saken må være om de tillitsvalgte har fått anledning til å fremme sine synspunkter. Dokumentasjonen i saken viser at det fra 2003 har vært sterk uenighet om hvorvidt fylkesrevisjonen skulle overføres til de interkommunale selskapene. Overføringen av de tre arbeidstakerne som utgjorde kontrollutvalgets sekretariat, var et åpent spørsmål helt frem til fylkestingets møte den 24. juni 2004. De tillitsvalgtes synspunkter var kjent både før dette møtet og før fylkestingets møte den 9. desember 2004, da det aktuelle vedtaket ble truffet. Overføring av sekretariatsfunksjonen var et mulig scenario frem til juni 2004. De tre aktuelle ansatte var på dette tidspunktet en del av fylkesrevisjonen, og ikke en egen gruppe. Tidsforskyvningen med hensyn til vedtak om overføring av virksomheten til det interkommunale selskapet, medfører ikke at drøftingsplikten inntreffer på nytt. Fylkestingets vedtak av 24. juni 2004, om at det « inntil videre » skulle opprettes et eget sekretariat for kontrollutvalget, tilkjennega at overføring ville skje etter hvert.
- (76) Dersom Arbeidsretten kommer til at drøftingsplikten gjenoppsto i tilknytning til fylkestingets vedtak av 9. desember 2004, blir spørsmålet hva som er konsekvensen av at vedtaket ble truffet på grunnlag av et benkeforslag. Det vises her til formålsbestemmelsen i hovedavtalens del B § 1-1, hvor det fremgår at hovedavtalen gjelder innenfor rammen av det lokalpolitiske demokrati. Den enkelte representant i et kommunestyre eller fylkesting har adgang til å fremme benkeforslag. KS oppfatter protokollen av 13. mai 1998 vedrørende tvisten i Vardø kommune slik at i samsvar med kommunelovens system, inntreffer drøftingsplikten først etter at et vedtak er truffet på et slikt grunnlag.
- (77) I sak nr. 5/2007 har KS og Nord-Trøndelag fylkeskommune nedlagt denne påstand:
- « KS og Nord-Trøndelag fylkeskommune frifinnes. »

VIII Arbeidsrettens syn på sakene

- (78) *Arbeidsretten* bemerker at de to sakene gjelder forståelsen og anvendelsen av bestemmelsen om drøftingsplikt i hovedavtalens del B § 3-4 bokstav b). Partene er enige om at begge sakene er knyttet til saksforhold som omfattes av uttrykket « endringer og omstillinger i

kommunen/fylkeskommunen som vil få betydning for arbeidstakerne », og derfor er drøftingsgjenstand etter denne bestemmelsen. Det er således ingen uenighet om at arbeidsgiverne i begge tilfeller hadde plikt til å gjennomføre tariffmessig drøfting med de tillitsvalgte. De spørsmål Arbeidsretten skal ta stilling til, er om Moss kommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune har gjennomført slik drøfting « på et tidligst mulig tidspunkt ».

- (79) Sakene gir ikke Arbeidsretten foranledning til å gå bredt inn på den generelle avtaleforståelsen på dette punkt. Retten vil likevel bemerke at hva som nærmere ligger i kriteriet « på et tidligst mulig tidspunkt », må fastlegges på grunnlag av blant annet formålet med drøftingsbestemmelsene. Hovedavtalen har i del B § 1-1 formålsbestemmelser som ikke kaster direkte lys over dette spørsmålet. Bestemmelsene er likevel et klart uttrykk for at det er bred enighet om drøftingsinstituttets eksistensberettigelse og verdi for samarbeidet mellom de lokale parter. På de saksområder hvor drøftingsplikten gjelder, er arbeidstakersiden sikret en rett til å utøve medinnflytelse på beslutninger - ikke gjennom en vetorett, men gjennom argumenter. Det ligger i saksforberedelsens natur at desto tidligere et argument bringes inn i bildet, desto større er muligheten for at det får innflytelse på innholdet av den avgjørelsen som tas.

Retten bemerkinger om sak nr. 4/2007 - Moss kommune

- (80) I sak nr. 4/2007 er spørsmålet om Moss kommune hadde plikt til å gjennomføre drøfting med de tillitsvalgte før rådmannen den 31. mai 2005 avga innstilling til Helse- og sosialutvalget om ny pleie- og omsorgsplan. Partene er enige om at § 3-4 bokstav b) må forstås slik at i saker hvor administrasjonen avgir innstilling til politiske organer innen en kommune eller fylkeskommune, er *hovedregelen* at drøfting skal gjennomføres før innstillingen avgis. Arbeidsretten slutter seg til denne avtaleforståelsen. Saken gir ikke grunn til å gå nærmere inn på hva slags særlige forhold, som for eksempel tidsnød eller uforutsette hendinger, som kan danne grunnlag for unntak fra denne hovedregelen. Arbeidsretten kan heller ikke se at slike særlige grunner har gjort seg gjeldende i den foreliggende sak.
- (81) Det hører med i bildet av det foreliggende tvistetemaet at de saksøkte, etter at bevisførselen under hovedforhandlingen var gjennomført, har trukket sin opprinnelige hovedanførsel om at tariffmessig drøfting ble gjennomført i kraft av arbeidet i den partssammensatte prosjektgruppen som var i virksomhet frem til midten av april 2005, altså før rådmannen avga sin innstilling. Arbeidsretten finner det da tilstrekkelig å konstatere at det i perioden fra midten av april og frem til rådmannen avga sin innstilling den 31. mai 2005, var rikelig med *tid* til å gjennomføre drøfting med de ansatte. Retten kan ikke se annet enn at kommunen også hadde *anledning* til å gjennomføre drøfting i løpet av denne perioden. Det kan ikke tillegges avgjørende betydning for saken at rådmannen, som ikke tidligere hadde deltatt i saksforberedelsen, fikk utkastet til ny pleie- og omsorgsplan på sitt bord først den 31. mai. Etter det opplyste hadde en av kommunaldirektørene fulgt arbeidet tett, også i utredningsfasen etter at prosjektgruppens arbeid var avsluttet. Arbeidsretten betviler ikke at utredningsarbeidet var komplisert og tok lengre tid enn planlagt. Men det forhold at administrasjonens utredningsarbeid ikke var ferdig før natten til 31. mai, kan ikke ha vært til hinder for at drøfting med de tillitsvalgte kunne vært gjennomført på et tidligere tidspunkt ut fra det uferdige faktagrunnlag som da forelå.
- (82) For Arbeidsretten er det ikke nødvendig å ta stilling til spørsmålet om *hvem* som skulle tatt initiativet til drøfting med de tillitsvalgte før rådmannens innstilling ble avgitt. Det er tilstrekkelig å konstatere at overholdelse av drøftingsplikten er et arbeidsgiveransvar, og at tariffmessige drøftinger - mest trolig som følge av en systemsvikt - i dette tilfellet ikke ble gjennomført i tide. Retten vil her føye til at det ikke er holdepunkter for - og heller ikke anført

fra saksøkerne - at opplegget for saksforberedelsen hadde som formål å omgå drøftingsplikten.

- (83) Arbeidsretten legger etter dette til grunn at Moss kommune handlet i strid med bestemmelsen i hovedavtalens del B § 3-4 bokstav b) ved å unnlate å gjennomføre drøfting med de tillitsvalgte før rådmannens innstilling om ny helse- og sosialplan ble avgitt. Pr. 31. mai 2005 forelå det således et tariffbrudd fra kommunens side. De saksøkte kan ikke høres med anførselen om at denne mangelen ble « reparert » gjennom etterfølgende drøftinger med de tillitsvalgte og den videre saksgang i de kommunale organer. Når det foreligger et brudd på den tariffestede normen om at drøfting skal gjennomføres « på et tidligst mulig tidspunkt », ligger det i bestemmelsens natur at tariffbruddet ikke kan repareres ved etterfølgende handlinger. Noe annet er at etterfølgende reparasjon kan få betydning for de rettslige konsekvensene av et tariffbrudd, men slike konsekvenser er ikke tema for saken her.
- (84) Arbeidsretten er på denne bakgrunn kommet til at LO/Fagforbundet må gis medhold i sin påstand om tariffbrudd i sak nr. 4/2007.

Rettens bemerkninger om sak nr. 5/2007 - Nord-Trøndelag fylkeskommune

- (85) I sak nr. 5/2007 er det som nevnt ikke uenighet om at fylkestingets vedtak av 9. desember 2004, om å be kontrollutvalget om å legge til rette for overføring av sekretariatet til KomSek Trøndelag IKS, gjaldt et tema som er drøftingsgjenstand etter hovedavtalens del B § 3-4 bokstav b). Arbeidsretten kan ikke slutte seg til de saksøktes anførsel om at arbeidsgivers plikter etter denne bestemmelsen må anses som oppfylt gjennom de drøftinger som i mai og juni 2004 ble gjennomført mellom fylkeskommunens kontrollutvalg og de tillitsvalgte. Det som var tema for disse drøftingene, var om det « inntil videre » skulle opprettes et eget sekretariat for kontrollutvalget under ledelse av kontrolldirektøren. Fylkestingets vedtak av 9. desember 2004 gjaldt et annet og mer vidtrekkende spørsmål, nemlig overføring av dette midlertidige sekretariatet til et interkommunalt selskap. Etter bevisførselen legger retten til grunn at drøftingene i mai og juni 2004 ikke dekket dette temaet.
- (86) Saksøkernes påstand om at det foreligger brudd på drøftingsplikten, er kun knyttet til det forhold at overføringen av sekretariatet til ny arbeidsgiver, ikke ble drøftet *før* vedtak om dette ble truffet i fylkestinget den 9. desember 2004. Vedtaket ble truffet på grunnlag av et benkeforslag som ble fremsatt i møtet samme dag. Bevisførselen gir ikke holdepunkter for at det på forhånd hadde foregått noen ordinær saksforberedelse i fylkeskommunale organer. Det er enighet om at spørsmålet om slik overføring ikke ble drøftet med de tillitsvalgte i perioden fra fylkestingets møte 24. juni 2004 og frem til møtet 9. desember 2004.
- (87) Etter § 3-4 bokstav b) skal drøfting skje « på et tidligst mulig tidspunkt ». Det er grunn til å bemerke særskilt at ordlyden ikke stiller opp noe absolutt krav om at drøfting skal gjennomføres *før* endelig vedtak treffes. I tilfeller hvor det gjennomføres ordinær saksforberedelse, vil det riktignok i alminnelighet være slik at drøftingsplikten inntreffer før vedtakstidspunktet. Men i situasjoner hvor et vedtak er basert på et benkeforslag i et folkevalgt organ uten ordinær saksforberedelse, vil det ikke være mulig å gjennomføre drøfting før vedtaket treffes.
- (88) De folkevalgtes adgang til å treffe vedtak på grunnlag av benkeforslag er en sentral forutsetning for et levende lokaldemokrati. Arbeidsretten finner ikke holdepunkter for at hovedavtalens parter har ment å gjennomføre begrensninger på dette punkt. Saksøkerne har erkjent at hovedavtalens bestemmelser om drøftingsplikt ikke kan innskrenke kommunale og fylkeskommunale organers myndighetsområde. Det har også formodningen mot seg at partene

har ment at det skulle være tariffstridig å basere et vedtak på benkeforslag uten forutgående drøfting. Retten viser her til at det fremgår av formålsbestemmelsen i hovedavtalens § 1-1 at avtalens bestemmelser skal virke « innenfor rammen av det lokalpolitiske demokrati ». Videre viser retten til at det fremgår av protokollen av 13. mai 1998 i tvisten vedrørende Vardø kommune, at partene er enige om at hovedavtalens bestemmelser om drøfting « ikke er til hinder for normal politisk behandling i kommunenes politiske organer hvor vedtak kan fattes på bakgrunn av forslag fremsatt under møtet ».

- (89) Arbeidsretten viser også til at arbeidsmiljøloven av 2005 i kapittel 8 har bestemmelser om informasjon og drøfting. Etter § 8-2 nr. 1 bokstav c) omfatter arbeidsgivers plikt til å gi informasjon og gjennomføre drøfting blant annet « beslutninger som kan føre til vesentlig endring i arbeidstakerorganisering eller ansettelsesforhold ». Videre heter det i § 8-2 nr. 2 at « [i]nformasjon og drøfting etter første ledd bokstavene b og c skal skje så tidlig som mulig ». I Ot.prp.nr.49 (2004-2005) s. 124-125 heter det følgende om informasjon og drøfting i forvaltningsvirksomheter:

« Spørsmålet om informasjon og drøfting i forvaltningsvirksomheter må ses i lys av at det foreslås fleksible regler for gjennomføringen av informasjons- og drøftingsplikten, se nærmere under i punkt 10.4.3. Hvordan plikten til informasjon og drøfting konkret skal gjennomføres, vil etter forslaget avhenge av beslutningens karakter og ellers måten staten og kommuner blir styrt på. Dette gjelder blant annet tidspunktet for når de ansatte kan få informasjon. Offentlig virksomhet styres i utstrakt grad gjennom politiske organer og vedtak. Normalt vil beslutningene i offentlige organer tas i etterkant av en åpen politisk prosess, som det vil være naturlig å gjøre de ansatte kjent med. I andre tilfeller kan plikten til informasjon og drøfting bli aktuell i og med beslutningen i politiske organer. Det kan for eksempel i et kommunestyre framkomme benkeforslag som administrasjonen ikke har utredet eller forberedt. I disse tilfellene vil det ikke være mulig å informere om beslutningen og drøfte denne med de tillitsvalgte i forkant av avstemmingen. Dette vil ikke være i strid med reglene om informasjon og drøfting. »

- (90) Arbeidsretten er på denne bakgrunn kommet til at hovedavtalens § 3-4 bokstav b) må forstås slik at vedtak som er basert på et benkeforslag i et folkevalgt organ uten ordinær saksforberedelse, i alminnelighet ikke vil stride mot bestemmelsen der om at drøfting skal skje « på et tidligst mulig tidspunkt ».
- (91) Ut fra omstendighetene i saken finner Arbeidsretten grunn til å føye til at det vil være i strid med hovedavtalens § 3-4 bokstav b) dersom det legges opp til å treffe et vedtak på grunnlag av benkeforslag, dersom formålet er å omgå bestemmelsene om drøftingsplikt. Som det fremgår av dommens del V foran, foreligger det ikke opplysninger om at spørsmålet om den videre skjebnen til kontrollutvalgets sekretariat var gjenstand for ordinær saksforberedelse i Nord-Trøndelag fylkeskommune før fylkestinget traff sitt vedtak i møtet den 9. desember 2004. Forklaringene tyder på at dette spørsmålet fortsatt var gjenstand for dragkamp på politisk nivå helt frem til kvelden før møtet. Intet tyder imidlertid på at den fremgangsmåten som ble valgt, hadde som siktemål å omgå hovedavtalens bestemmelser om drøftingsplikt.
- (92) Videre vil retten bemerke at det ikke medfører bortfall av drøftingsplikten at et vedtak er truffet på grunnlag av et benkeforslag. Den naturlige forståelsen av § 3-4 bokstav b) er at drøfting i slike tilfeller må gjennomføres « på et tidligst mulig tidspunkt » etter at vedtaket ble truffet. For så vidt gjelder tvisten i Nord-Trøndelag fylkeskommune, har Arbeidsretten merket seg at drøfting med de tillitsvalgte av fylkestingets vedtak av 9. desember 2004 først ble gjennomført den 7. januar 2005. Retten vil også påpeke at det i den mellomliggende periode var funnet tid og anledning til å behandle oppfølgingen av vedtaket i møter i kontrollutvalget den 20. desember 2004 og i administrasjonsutvalget den 22. desember 2004. Slik saksøkernes påstand er utformet, omfatter imidlertid ikke saken spørsmålet om disse forhold innebar brudd på drøftingsplikten. Arbeidsretten går derfor ikke nærmere inn på dette spørsmålet.
- (93) I sak nr. 5/2007 er Arbeidsretten på denne bakgrunn kommet til at saksøkernes påstand ikke

kan føre frem. De saksøkte blir etter dette å frifinne.

- (94) Arbeidsretten bemerker til slutt at domsavsigelsen i de to sakene er sterkt forsinket. I tiden fra hovedforhandlingen og frem til 1. april 2008 har bemanningssituasjonen vært vanskelig på grunn av langtidsfravær blant dommerne ved rettens kontor. Ved siden av arbeidet med løpende saksforberedelse og administrative oppgaver har det vært nødvendig å prioritere ferdigbehandling av eldre saker. Videre ble arbeidet med hovedforhandling og domsskriving i sak nr. 6/2005 i samråd med partene prioritert foran arbeidet med domsskriving i de to foreliggende sakene. I tiden fra 20. juni og frem til domsavsigelsestidspunktet har det på grunn av ferieavvikling ikke vært mulig å samle dommerne til domsavsigelse.
- (95) Dommer Hågensen, hvis funksjonstid utløp 31. august 2008, deltar i avgjørelsen av saken i medhold av arbeidstvistlovens § 15 tredje ledd.
- (96) Dommen er enstemmig.

Domsslutning:

I sak nr. 4/2007:

Moss kommune har brutt drøftingsplikten i hovedavtalen for perioden 2002-2005 del B § 3-4 b ved ikke å drøfte rådmannens forslag til pleie- og omsorgsplan 2005-2015 før den forelå signert den 31. mai 2005.

I sak nr. 5/2007:

KS og Nord-Trøndelag fylkeskommune frifinnes.

Sist oppdatert 15. november 2009